

NORGES HØYESTERETT

Den 20. desember 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Høgetveit Berg og Steinsvik i

HR-2023-2417-U, (sak nr. 23-171160STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Kjell Torbjørn Dahl)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens dom for voldtekt.
- (2) A, født 00.00.1993, ble 5. desember 2022 tiltalt av statsadvokatene i Oslo for overtredelse av straffeloven § 292, jf. § 291, for å ha hatt seksuell omgang med noen som var bevisstløs eller av andre grunner ute av stand til å motsette seg handlingen. Den seksuelle omgangen omfattet innføring av penis i skjeden.
- (3) Grunnlaget for tiltalen var beskrevet slik:

«Søndag 14. november 2021 ca kl. 02.00 i ---gate 0 i X, førte han sin penis inn i skjeden til B til tross for at hun sov og derved var ute av stand til å motsette seg samleiet.»
- (4) Oslo tingrett avsa dom 17. mars 2023 hvor A ble frifunnet, både for krav om straff og for krav om erstatning fra fornærmede.
- (5) Påtalemyndigheten anket dommen. Borgarting lagmannsrett besluttet 24. april 2023 at anken skulle henvises til ankeforhandling. Borgarting lagmannsrett avsa dom 9. oktober 2023 med slik slutning:
 - «1. A, født 00.00.1993, dømmes for overtredelse av straffeloven § 292, jf. § 291 til en straff av fengsel i 4 - fire - år.
 2. A dømmes til å betale 808 - åttehundreogåtte - kroner i erstatning til B innen to uker etter dommens forkynnelse.
 3. A dømmes til å betale 235 000 - tohundreogtrettifemtusen - kroner i oppreisningserstatning til B innen to uker etter dommens forkynnelse.»

- (6) Lagmannsrettens dom er avsagt under dissens, da en av meddommerne stemte for at A skulle frifinnes.
- (7) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder prinsipielt saksbehandlingen. Det er påberopt tre feil for opphevelse: (i) meddommerne har hatt ulik informasjon om saken før og/eller under behandlingen i retten, fordi ikke alle har hatt tilgang på tingrettens dom, (ii) bevis fremlagt kort tid før ankeforhandlingen skulle vært avskåret og (iii) domsgrunnene er mangelfulle. Subsidiært er det anket over straffutmålingen og bedt om ny behandling av sivile krav.
- (8) *Påtalemyndigheten* mener det ikke er begått saksbehandlingsfeil, og har lagt ned påstand om at anken ikke tillates fremmet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* viser til at tiltalte ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Han har derfor ankerett til Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Anken kan i slike tilfeller bare nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke vil føre frem. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (10) Ad (i): Det fremgår av rettsboken fra lagmannsretten at det ble opplyst under forsvarerens prosedyre at ikke alle meddommerne hadde fått tilgang til og/eller klart å åpne dokumentet med tingrettens dom. Det ble samtidig opplyst fra rettens side at alle meddommerne ville få tilgang til tingrettsdommen før lagmannsretten avsa dom i saken.
- (11) Lagmannsretten skal foreta «en fullstendig ny behandling av saken så langt den er henvist», jf. straffeprosessloven § 331 første ledd. Av straffeprosessloven § 41 tredje ledd fremgår det at ankeinstansen «kan i sine domsgrunner henholde seg til tidligere dommer i saken». Sammenholdt betyr dette blant annet at retten kan være kjent med underinstansens dom, men at dommen ikke kan tjene som bevis i ankesaken. Ankeutvalget finner det på dette grunnlaget klart at det ikke er en saksbehandlingsfeil som medfører opphevelse at ikke alle meddommerne hadde tilgang på tingrettens frifinnende dom før forsvarers prosedyre.
- (12) Ad (ii): En rekke bevis – utdrag av meldinger mellom den tiltalte og den fornærmede – ble fremlagt kort tid før ankeforhandlingen i lagmannsretten. Bevisene ble begjært avskåret ved begynnelsen av ankeforhandlingen. Lagmannsretten avsa kjennelse første rettsdag, og tillot meldingene ført som bevis. Lagmannsretten viste blant annet til at tiltalte og forsvarer hadde hatt mulighet til å vurdere innholdet i meldingene før ankeforhandlingen, og at informasjonen ikke var helt ny for tiltalte.
- (13) Ankeutvalget finner det klart at det ikke er en saksbehandlingsfeil som vil kunne medføre opphevelse at bevisene ble tillatt ført.
- (14) Ad (iii): Den ankende part anfører at domsgrunnene er mangelfulle. Forsvarer har ikke konkretisert hva som skulle vært nærmere drøftet.
- (15) I saker behandlet med meddomsrett, følger det av straffeprosessloven § 40 fjerde ledd at domsgrunnene skal angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering. I Rt-2011-172 avsnitt 29 er dette presisert slik at retten må redegjøre for hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn. Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de sentrale punkter ved bevisvurderingen, og kort hva som har vært avgjørende, jf. også HR-2018-1601-U avsnitt 14. Etter frifinnelse i tingretten må lagmannsretten ved domfellelse gjøre nærmere rede for

vurderingen knyttet til de omstendighetene der lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten, jf. Rt-2009-1439 avsnitt 32-34, HR-2017-1246-A avsnitt 24 og HR-2018-2109-U avsnitt 12 og 13.

- (16) Ankeutvalget kan ikke se at det er mangler ved domsgrunnene. Det kan ikke kreves at alle forsvarerens anførsler drøftes i detalj. Forsvareren har for øvrig ikke konkretisert hva som skulle vært nærmere drøftet.
- (17) Det er subsidiært anket over straffutmålingen. Det er gjort gjeldende at en bør gå under normalstraffen, blant annet fordi fornærmede ikke kan ha opplevd det som skremmende, og at det ikke var fysisk smertefullt for henne.
- (18) Straffeloven § 292 slår fast at minstestrafen for voldtekt til samleie er tre år. I Ot.prp. nr. 22 (2008-2009) side 229 fremgår det at normalstraffnivået når § 292 om samleie kommer til anvendelse ikke bør være under fengsel i fire år. I Rt-2013-193 behandlet Høyesterett spørsmålet om utmåling av straff for personer som på grunn av beruselse eller av andre grunner var ute av stand til å motsette seg handlingen. Høyesterett uttalte i avsnitt 22 at straffen normalt skal settes til fengsel i fire år, med mindre det foreligger «særlig formildende omstendigheter».
- (19) Fornærmede hadde ingen mulighet til å verge seg mot angrepet, som skjedde i hennes eget hjem av en person hun var nær. Tiltalte har for å skaffe seg den seksuelle omgangen mens hun sov, utnyttet at de hadde felles bopel. Fornærmede har i ettertid vært preget av hendelsen.
- (20) Det foreligger klart ikke noe åpenbart misforhold mellom den straffbare handlingen og straffen, jf. straffeprosessloven § 344.
- (21) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Siden ankeutvalget enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

S L U T N I N G

Anken over straffekravet tillates ikke fremmet.

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)